CYNLLUNIAU MARCIO TGAU

HAF 2023

TGAU
CYMRAEG IAITH - UNED 3
3000N30-1

© WJEC CBAC Cyf.

RHAGARWEINIAD

Defnyddiwyd y cynllun marcio hwn gan CBAC ar gyfer arholiad 2023. Penderfynwyd arno'n derfynol yn dilyn trafodaeth fanwl mewn cynadleddau arholwyr gan yr holl arholwyr oedd yn ymwneud â'r asesiad. Cynhaliwyd y gynhadledd yn fuan ar ôl sefyll y papur fel y gellid cyfeirio at yr amrediad llawn o ymatebion ymgeiswyr, gyda sgriptiau wedi'u llungopïo yn sail i'r drafodaeth. Amcan y gynhadledd oedd sicrhau bod y cynllun marcio wedi'i ddehongli a'i gymhwyso yn yr un modd gan yr holl arholwyr.

Gobeithir y bydd y wybodaeth hon o gymorth i ganolfannau ond cydnabyddir ar yr un pryd y gallai fod gan athrawon safbwyntiau gwahanol ynglŷn â manylion neu ddehongli gan nad ydynt wedi bod yn rhan o'r gynhadledd farcio.

Mae'n flin gan CBAC ond nid oes modd iddo ymgymryd ag unrhyw drafodaeth na gohebiaeth am y cynllun marcio hwn.

© WJEC CBAC Cyf.

CYNLLUNIAU MARCIO TGAU

CYMRAEG IAITH - UNED 3

HAF 2023

Adran A (Darllen): 30 marc

Mae 6 darn darllen ar y thema ‘Cysgu’ yn y Deunydd Darllen sydd ar wahân.
Darllenwch **bob un** o’r darnau’n ofalus ac yna atebwch y cwestiynau sy’n dilyn.

Darn Darllen 1

33 o flynyddoedd yn y gwely

A1. Sawl blwyddyn yn ystod ei fywyd mae unigolyn yn ei dreulio yn cysgu? [1]

26

A2. Nodwch **ddau** beth y gallwch chi eu gwneud os ydych chi’n cael trafferth cysgu. [2]

1 marc yr un am unrhyw ddau o’r canlynol:-

<u>Ymarferion</u> Anadlu
Darllen Llyfr
Mynd am Fath

© WJEC CBAC Cyf.

Darn Darllen 2

Delfrydol i'r Diogyn

A3. Pa **un** o'r ffeithiau yma sy'n gywir? Rhowch ✓ yn y blwch cywir. [1]

Bydd yr ymgeisydd llwyddiannus yn gweithio o'i gartref ei hun.

Rhoi ✓ i fwy nag un – 0 marc

A4. **Nid** yw'r awdur yn gwneud **un** o'r canlynol yn y darn darllen. Rhowch ✓ yn y blwch priodol i ddangos pa un: [1]

Mynegi barn

Rhoi ✓ i fwy nag un – 0 marc

© WJEC CBAC Cyf.

Darn Darllen 3

Colofn Modryb Mari

A5. Esboniwch beth mae Modryb Mari yn ein cynghori i'w wneud er mwyn ceisio rhoi'r gorau i chwyrnu. [2]

1 marc yr un am unrhyw ddau o'r canlynol:

- sicrhau ein bod ni'n cysgu drwy orwedd ar ein hochr / peidio gorwedd ar ein cefn
- gwnïo pêl dennis i gefn ein dillad nos fel ei bod hi'n rhy anghyfforddus i ni orwedd ar ein cefn
- codi un ochr y gwely fel ei fod yn uwch na'r ochr arall er mwyn ein helpu i orwedd ar ein hochr

A6. Tanlinellwch y trosiad yn y paragraff canlynol. [1]

Pan fyddwn ni'n cysgu ar ein cefn, mae'r tafod a'r palat meddal ar dop y geg yn ymlacio ac yn gorffwys ar gefn y gwddf gan wneud sŵn wrth ddirgrynu. Mae ein gên yn ymlacio hefyd felly mae'r gwefusau yn agor <u>a'r geg yn troi'n ogof atseinio</u> gan chwyddo'r sain. Druan ag unrhyw un sy'n gorfod dioddef chwyrnu o'r fath!

ogof/ogof atseinio

A7. Esboniwch y manteision i filwr wrth gysgu ar ei ochr yn hytrach nag ar ei gefn. [2]

Drwy gysgu ar ei ochr mae hynny'n ei rwystro rhag chwyrnu. Pe byddai'n chwyrnu byddai'n bosib iddo gael ei glywed gan y gelyn, rhoi gwybod ei leoliad iddyn nhw, cael ei ddal neu hyd yn oed ei ladd.

0 marc	Dim ateb/ateb amherthnasol
1 marc	Ateb yn fras ffeithiau yn unig
2 farc	Ateb llawn sy'n esbonio manteision

© WJEC CBAC Cyf.

Darn Darllen 4

Adar y Nos

A8. Beth yw ystyr 'tila' yn y paragraff cyntaf? Rhowch ✓ yn y blwch cywir. [1]

Di-werth
Rhoi ✓ i fwy nag un – 0 marc

A9. Sut mae Melanie Hughes yn llwyddo i gyflwyno ei barn yn y darn darllen? Cofiwch ddefnyddio tystiolaeth o'r darn darllen i gefnogi eich sylwadau. [6]

0 marc	Dim ateb/ateb amherthnasol
1 marc	Ateb byr iawn – ymgais i drafod arddull/technegau'r testun yn fras
2 farc	Ymdrech eithaf da i drafod arddull/technegau'r testun gan gynnwys ambell enghraifft/dyfyniad.
3 marc	Ymdrech dda i drafod arddull/technegau a ddefnyddir yn y testun gan gynnwys ambell enghraifft/dyfyniad a dechrau dadansoddi.
4 marc	Trafod arddull/technegau yn dda gan gynnwys enghreifftiau/dyfyniadau perthnasol yn gyson a dadansoddi'n dda a chyson.
5 marc	Trafod arddull/technegau yn dda iawn gan gynnwys enghreifftiau/dyfyniadau perthnasol yn gyson a dadansoddi'n dda iawn.
6 marc	Trafod arddull/technegau yn ddeallus gan gynnig dyfyniadau/cyfeiriadau yn gyson a dadansoddi'n aeddfed.

Gellir cyfeirio at y canlynol:

Trosiad	Adar y nos O grombil fy nghreadigrwydd Llifo drwy fy mhen Egin syniadau
Ansoddeiriau	Tila, unigryw, straeon chwedlonol, cysgu'n sownd/drwm
Cymhariaeth/Cyffelybiaeth	Fel gwesteion hwyr i barti
Idiom	Rydw i'n boddi ynddyn nhw, oriau mân y bore, rhwng cwsg ac effro, cysgu'n sownd, cant a mil,
Cwestiwn Rhethregol	Pam hynny tybed?
Cwestiwn	Pam mae llawer o bobl greadigol mor gynhyrchiol yn ystod oriau'r nos?
Brawddegau Byrion	Ein hamser ni yw oriau'r tywyllwch.
Rhagenwau person 1af	Ein/ni
Person 1af unigol / Profiad personol	Rydw i .. fy ..
Ansoddair cymharol	Yn dawelach
Cyfarch y darllenydd	Os nad ydych ... dylech ...
Personoli	Creadur swil yw creadigrwydd
Berf	Dylech
Enwi / enghreifftio	Vincent van Gogh, Paul McCartney, Charles Dickens, Tennessee Williams
Rhifau	50, cant a mil

neu unrhyw dechnegau cywir eraill.

© WJEC CBAC Cyf.

Darn Darllen 5

‘Insomniac ydw i ... dw i’n meddwl’

A10. Pa **un** o’r datganiadau canlynol sy’n gywir? Rhowch ✓ yn y blwch cywir. [1]

Mae dros 50% o bobl Prydain yn dioddef o broblemau cysgu.

© WJEC CBAC Cyf.

Darnau Darllen 4 a 5

Adar y Nos
'Insomniac ydw i ... dw i'n meddwl'

A11. Cymharwch brofiadau cysgu Melanie Hughes a Hywel Gwynfryn. [8]

Darn Darllen 4	**Darn Darllen 5**
Mae Melanie Hughes yn cael trafferth cysgu ers mynd i'w gwely y noson honno.	Mae Hywel Gwynfryn yn credu ei fod yn insomniac gan ei fod yn dioddef o anawsterau cysgu cyson.
Dim ond am un profiad/noson o ddiffyg cwsg mae Melanie yn sôn.	Mae Hywel yn dioddef o ddiffyg cwsg bob nos ers blynyddoedd – cyflwr cronig.
Mae Melanie wedi codi o'i gwely gan fod cymaint o syniadau wedi dod i'w phen wrth geisio cysgu ac wedi mynd yn ôl at y cyfrifiadur.	Trefn nosweithiol Hywel yw codi o'i wely ar ôl troi a throsi a phoeni ac yna mynd i lawr y grisiau i wneud paned / darllen gan ei fod yn methu cysgu.
Creadigrwydd sy'n cadw Melanie ar ddi-hun.	Poeni am diwmor ar ymennydd ei fab 4 oed oedd achos diffyg cwsg Hywel yn y gorffennol. Mae hefyd yn poeni na fydd yn deffro yn y bore os y bydd yn cysgu yn y nos.
Mae Insomnia yn cael ei ystyried fel rhywbeth positif gan Melanie – wedi arwain at gampweithiau celf, cerddorol a llenyddol.	Mae Insomnia Hywel wedi arwain at ymosodiadau o banig dirybudd – profiad negyddol iawn.
Cyfeirio at y creu celfyddydol fel rhywbeth hudol yn ystod oriau'r nos – rhywbeth y dylai pawb roi cynnig arno.	Mynd i weld y meddyg er mwyn ceisio cyngor i ddelio gyda'r cyflwr – cael ei annog i ddechrau rhedeg.
Oriau tawel y nos yn rhoi awyrgylch dawel er mwyn gallu canolbwyntio'n well.	Meddygon yn cynghori i beidio â defnyddio technoleg cyn mynd i'r gwely er mwyn ymlacio.
Cael ysbrydoliaeth yn ystod oriau'r nos.	Panig a phryder yn ei lethu yn ystod y nos.
Gwerthfawrogi methu cysgu.	Diffyg cwsg yn boendod.

Neu unrhyw bwynt dilys arall.

© WJEC CBAC Cyf.

0 marc	Heb ymgeisio/ateb amherthnasol
1 marc	Ateb syml sy'n dangos y gallu i dynnu ambell ffaith (1-2 ffaith) o'r darnau darllen.
2 farc	Dechrau cymharu'n fwriadol y ddau brofiad (3 ffaith neu fwy o'r ddau ddarn) ond heb ymgais i ddehongli.
3 marc	Cymharu'n fwriadol y ddau brofiad gydag ymgais arwynebol i ddechrau dehongli'r profiadau hynny.
4 marc	Gwybodaeth gymharol gyson am y ddau brofiad a dehongli'n eithaf da.
5 marc	Ateb manwl sy'n cymharu'n hyderus ac yn dehongli'n dda.
6 marc	Ateb manwl sy'n cynnwys gwybodaeth fanwl, ac weithiau'n heriol, am y ddau brofiad gan gymharu'n effeithiol; dehongli yn dda iawn.
7 marc	Dethol gwybodaeth berthnasol, yn aml yn heriol, yn ddeheuig gan ddehongli'n aeddfed a chymharu'n effeithiol.
8 marc	Tynnu casgliadau aeddfed wrth ddehongli'r ddau brofiad gan ddefnyddio tystiolaeth o'r darnau darllen yn gyson.

© WJEC CBAC Cyf.

Darn Darllen 6

Ystyr Breuddwydion

A12. Pa air yn y paragraff canlynol sy'n golygu 'wedi gwylltio'? [1]

Yna fe freuddwydiodd mai sêr oedden nhw i gyd, ac yn yr un modd, roedd y sêr eraill yn penlinio a'i addoli fel petai'n frenin. Roedd ei frodyr yn gandryll wrth feddwl bod Joseff yn credu ei fod yn well na'r gweddill ohonynt.

gandryll / yn gandryll

A13. Mae pedwar o'r datganiadau isod yn gywir wrth drafod breuddwydion a'u hystyr. Mae un ateb cywir wedi'i roi i chi'n barod. Rhowch ✓ yn y blychau gyferbyn â'r **tri** datganiad cywir arall. [3]

Daeth Macsen Wledig o Rufain i Gymru i chwilio am ferch ei freuddwydion.	✓
Sigmund Freud a Carl Jung oedd y bobl gyntaf i geisio dehongli ystyr ac arwyddocâd breuddwydion.	
Roedd Joseff a'i frodyr yn frenhinoedd.	
Mae breuddwydion cyson am ddianc rhag rhywbeth yn debygol o ddod i ben os gwnewch chi wynebu eich ofnau mewn bywyd.	✓
Breuddwydiodd Joseff am ddeuddeg ysgub a deuddeg seren.	✓
Mae breuddwydio am golli dannedd yn awgrymu eich bod yn poeni am eich ymddangosiad.	
Mae symboliaeth ein breuddwydion yn datgelu llawer amdanom ni ein hunain a'n bywydau.	✓
Roedd Elen yn un o ddeg o ferched a ymddangosodd ym mreuddwyd Macsen Wledig.	

Ticio 4 blwch – tynnu un marc o'r cyfanswm
Ticio 5 blwch neu fwy – 0 marc

© WJEC CBAC Cyf.

Adran B Cwestiwn B1 a B2 (20 marc)

	CYFATHREBU A THREFN (YSTYR, PWRPASAU, DARLLENWYR a STRWYTHUR)	*YSGRIFENNU'N GYWIR (IAITH, GRAMADEG, SILLAFU AC ATALNODI)*
Band 5	**9-10 marc** • Ysgrifennu aeddfed a threiddgar • Ysgrifennu effeithiol sy'n cynnal diddordeb y darllenydd trwy gydol y darn • Addasu'r cywair priodol yn hyderus i'r pwrpas/cynulleidfa • Datblygu syniadau yn argyhoeddiadol gyda manylder, gwreiddioldeb a dychymyg • Adeiladwaith sicr a chydlynol; strwythur soffistigedig i'r ysgrifennu	**9-10 marc** • Defnyddio ystod eang o eirfa heriol ac addas yn hyderus i greu effaith neu i gyfleu ystyr benodol gywir • Gafael sicr iawn ar ramadeg • Defnyddio amrywiaeth o frawddegau addas ac effeithiol • Defnydd eang o gystrawennau cywir • Defnydd hyderus a chywir o ystod o atalnodi • Sillafu yn gywir bron yn ddieithriad • Gafael sicr iawn ar dreigladau • Gafael sicr iawn ar ferfau (amser a therfyniadau) ac arddodiaid
Band 4	**7-8 marc** • Ysgrifennu sy'n dangos yn glir y gallu i ddewis a dethol syniadau perthnasol a phriodol • Ysgrifennu sy'n dangos dealltwriaeth sicr sut i ddal diddordeb y darllenydd • Addasu'r cywair yn briodol a chyson i'r pwrpas/cynulleidfa • Datblygu syniadau gyda manylder sy'n argyhoeddi a cheir peth gwreiddioldeb a dychymyg • Ysgrifennu wedi ei strwythuro'n bwrpasol a'i drefnu'n eglur i roi dilyniant rhwydd a llyfn	**7-8 marc** • Defnyddio ystod eang o eirfa yn gywir • Gafael sicr ar ramadeg • Defnyddio amrywiaeth o frawddegau i greu effeithiau arbennig • Defnyddio ystod dda o gystrawennau'n gywir • Defnydd cywir o ystod o atalnodi • Sillafu sicr • Gafael sicr ar dreigladau • Gafael sicr ar ferfau (amser a therfyniadau) ac arddodiaid
Band 3	**5-6 marc** • Ysgrifennu cydlynol a diddorol ar y cyfan • Ymwybyddiaeth glir sut i ddal diddordeb y darllenydd • Cywair yn briodol ac yn addas ar y cyfan i'r pwrpas/cynulleidfa • Syniadau sy'n dangos datblygiad a cheir rhai cyffyrddiadau diddorol yn yr ysgrifennu • Gwaith trefnus sy'n rhoi dilyniant a strwythur	**5-6 marc** • Defnyddio ystod dda o eirfa yn eithaf cywir • Gafael gyson ar ramadeg ar y cyfan • Defnyddio amrywiaeth o frawddegau • Defnyddio ystod o gystrawennau'n gywir ar y cyfan • Defnydd cywir ar y cyfan o ystod o atalnodi • Sillafu mwyafrif y geiriau'n gywir • Mwyafrif y treigladau yn gywir • Mwyafrif y berfau (amser a therfyniadau) ac arddodiaid yn gywir

© WJEC CBAC Cyf.

	CYFATHREBU A THREFN (YSTYR, PWRPASAU, DARLLENWYR a STRWYTHUR)	*YSGRIFENNU'N GYWIR (IAITH, GRAMADEG, SILLAFU AC ATALNODI)*
Band 2	**3-4 marc** • Peth ysgrifennu cydlynol • Peth ymwybyddiaeth o sut i greu effaith i ddal diddordeb y darllenydd • Ymdrech glir i addasu cywair i bwrpas/darllenydd • Datblygu rhai syniadau gydag ambell gyffyrddiad diddorol • Peth trefn ar y gwaith a pheth dilyniant i syniadau	**3-4 marc** • Defnyddio peth ystod o eirfa • Gafael anghyson ar ramadeg • Amrywio brawddegau rywfaint • Peth gafael ar gystrawen • Peth gafael ar ystod o atalnodi • Sillafu yn eithaf cywir • Treigladau yn eithaf cywir • Berfau (amser a therfyniadau) ac arddodiaid yn eithaf cywir
Band 1	**1-2 marc** • Ysgrifennu cydlynol elfennol • Ymwybyddiaeth gyfyngedig o'r darllenydd • Peth ymdrech i addasu cywair i bwrpas/cynulleidfa • Peth cynnwys perthnasol er yn anghyson • Trefn elfennol a dilyniant syml i syniadau	**1-2 marc** • Ystod gyfyngedig o eirfa • Gafael gyfyngedig ar ramadeg • Defnyddio ystod gyfyngedig o frawddegau • Gafael gyfyngedig ar gystrawen • Peth ymdrech i atalnodi • Sillafu rhai geiriau yn gywir • Gafael gyfyngedig ar dreigladau • Gafael gyfyngedig ar ferfau (amser a therfyniadau) ac arddodiaid
	Dim sy'n haeddu ei wobrwyo	

© WJEC CBAC Cyf.